

Οι προετοιμασίες για τα χειμαδιά στο Μέτσοβο (Σοφία Μπούμπα, Εκπαιδευτικός- Λαογράφος)

/ [Πεμπτουσία](#)

Το ρούγκισμα δεν γινόταν υποχρεωτικά στο Πανηγύρι του Σταυρού. Υπήρχαν τσοπάνοι που ρουγκιάζονταν στο Μέτσοβο. Ο Κ.Δ.Μ (ΑΠ.36) ανέφερε ότι ρουγκιάζονταν «όπου τύχαινε. Στο καφενείο, στο δρόμο, στο βουνό», εκεί που έβοσκε ο τσοπάνος τα πρόβατα, στη πλατεία του Μετσόβου. Παλαιότερα προτιμούσαν οι Μετσοβίτες τσέλιγκες να ρογιαστούν με συντοπίτες τους. Τους Μετσοβίτες τους γνώριζαν. Για τους «ξένους» μάθαιναν από άλλους κτηνοτρόφους.

«Η προετοιμασία του παππού Τριαντάφυλλου θυμάμαι ότι έψαχνε να βρει βοσκούς για τον χειμώνα... γιατί είδες, οι βοσκοί είναι από του Αγίου Δημητρίου και πέρα. Κι έλεγε «Πήγα σ' αυτόν και μου ζήτησε τόση ρούγκα», τόσα χρήματα. «Πήγα στον άλλο και μου ζητούσε αυτό. (...) Στο Μέτσοβο (τους έβρισκε), Μετσοβίτες. Έξω στην πλατεία και κανόνιζαν ποιον θα βρει βοσκό.» (Ε.Μ, ΣΥΝ.1+2, ΑΠ.37).

«Τον Άγιο Δημήτριο γινόταν άλλη σύμβαση, άλλο αυτό. (...) Κοίταξε, για τον χειμώνα ήταν εδώ το καλοκαίρι. Και αυτοί που 'θελαν να 'ρθούν να βοσκήσουν τα πρόβατα ήξεραν ποιος θέλει ανθρώπους και εμείς που θέλαμε ανθρώπους, τους τσομπαναραίους που λέμε, ξέραμε ποιοι ήταν. Τα βρίσκανε από γρηγορότερα 5, 10, 20.» (Κ.Μ, ΣΥΝ. 19, ΑΠ.38).

«Συνήθως έπαιρναν Μετσοβίτες παλιά.» (Ε.Μ, ΣΥΝ.17, ΑΠ.39).

«Παλιά, ναι. Εμείς έναν τέτοιο είχαμε πάρει, ξένο, (...) Βλάχο... Αρβανιτόβλαχος. (...) Ένας ...ήταν ένας από (...) μετά απ' το ... απ' τα Χάσια ένα παιδάκι. Έχουμε κι απ' τα Χάσια.» (Χ.Μ, ΣΥΝ.17, ΑΠ.40).

«Φαινότανε ο ένας με τον άλλο ότι ήταν... (...) Τους Μετσοβίτες τους γνώριζαν. Αλλά τους ξένους ξέρανε, να πέρυσι ήταν αυτός απ' τα Χάσια ήτανε στον Μπούμπα, μπορεί να ενδιαφερότανε ένας στον Τρίτο. Άκουγε ότι είναι καλός και πήγαινε και τον έπιανε. «Θέλεις να 'ρθεις σε μένα του χρόνου; Θα σου δώσω τόσα», ας πούμε. Κάπως έτσι.» (Ε.Μ, ΣΥΝ.17, ΑΠ.41).

Πέρα από το ρούγιασμα που ήταν καθαρά ανδρική υπόθεση ένα μεγάλο μέρος των ετοιμασιών για τα χειμαδιά το αναλάμβαναν οι γυναίκες και τα ανύπαντρα κορίτσια στο Μέτσοβο. Έπρεπε εκείνες να ετοιμάσουν την κατούνα [55], δηλαδή όλη την πραμάτεια που θα ήταν απαραίτητη στα χειμαδιά. Κάθε χρόνο η ίδια δουλειά, μια φορά στην προετοιμασία για τα χειμαδιά, κι άλλη μια φορά στην προετοιμασία για την επιστροφή της κατούνας στο Μέτσοβο και πάλι από την αρχή. Η Γ.Τ δεν ξεχειμάζει πλέον στη Θεσσαλία, επομένως «γλιτώνει» το συμμάζεμα της κατούνας. Παρόλα αυτά, όταν βλέπει άλλους κτηνοτρόφους να

ετοιμάζονται για τα χειμαδιά «της σηκώνεται η τρίχα». Τόσο πολύ την έχει «στοιχειώσει» όλα αυτά τα χρόνια η κοπιώδης αυτή διαδικασία.

«Κατούνα τη λέγαμε στα βλάχικα. Όλοι οι άλλοι λέγανε «μαζεύουμε τα σέα μας».» (Χ.Δ, ΣΥΝ.12, ΑΠ.42).

«Και στρώναμε σε ένα δωμάτιο κάτω ένα (...), καθαρό και δείχναμε, βάζαμε τις κάλτσες, τα παντελόνια, τι ήθελα να φύγει κάθ... για όλη την οικογένεια, ό,τι χρειαζόταν για το μαντρί. Τα βάζαμεν όλα από μέρες και γινόταν βουνό τα ρούχα όλα και μετά πηγαίναμε και τα συσκευάζαμε, τα βάζαμε σε τσουβάλια, είχαμε υφαντά τότες τσουβάλια, τα βάζαμε με τη σειρά και γράφαμε «κάλτσες, φανέλες, παντελόνια». Να τα ήξερε που έχει το κάθε πράγμα όταν θα πήγαινε στο μαντρί για να τα ήξερε. (...) Με μολύβι γράφαμε πάνω σε ένα χαρτί και το βάζαμε στα τσουβάλια. Τα καρφιτσώναμε με παραμάνα για να μην, να μην φύγει το χαρτί, να ξέρουμε τι έχει (...)» (Π.Τ, ΣΥΝ.29, ΑΠ.43).

«Αυτό το μάσιμο... Βλέπουμε τώρα, αυτοί που φεύγουνε και παρόλο που αφήνουν και πράγματα κάτω, γιατί αφήναμε κι εμείς, και φεύγουν με τα... φορτηγό, που λέει ο λόγος ή και πάνε μια φορά και ξαναγυρίζουν πάλι, αλλά τώρα τα βλέπουμε αυτά και μας σηκώνεται η τρίχα. Λέμε «Τι έχουμε μάσει όλα τα χρόνια!». Εμ, τι τώρα. Αυτά τα χρόνια έχουμε και 'μεις που καθόμαστε. Οχτώ χρόνια.» (Γ.Τ, ΣΥΝ.20,

ΑΠ.44).

Προκειμένου να είναι έτοιμη η κατούνα έπρεπε να πλέξουν φανέλες, μπλούζες και κάλτσες για τον χειμώνα, να βάψουν νήματα, να υφάνουν στον αργαλειό μάλλινα υφάσματα για ταμπάρε (κάπα μεγάλη για τον ύπνο), ταλαγάνι/ τυλιγάνο [56] (κάπα κοντή), παντελόνια, σάσμες [57] (μάλλινα σκεπάσματα από μαλλί γίδας, για προστασία του φορτίου και των σαμαριών από τη βροχή και τα χιόνια για τον χειμώνα κι άλλα σκεπάσματα για το καλοκαίρι (για προστασία από τις μύγες και για ομορφιά), να πάνε στην νεροτριβή τα μάλλινα υφαντά για να γίνουν πιο χοντρά κι ως εκ τούτου πιο ζεστά, να ράψουν τα χαράρια [58] (μεγάλα μάλλινα σακιά για μεταφορά διαφόρων πραγμάτων από ρούχα μέχρι το μαλλί που θα έβγαζαν στο κούρεμα των προβάτων. Στα μάλλινα ενδύματα, στις σάσμες και στα χαράρια είχε ο κάθε κτηνοτρόφος κεντημένο το μονόγραμμά του, για να τα ξεχωρίζει από των υπολοίπων. Έτσι, ο Αποστόλης θα είχε κεντημένο το γράμμα «Α», ο Δημήτρης το «Δ» κ.ο.κ.

«Στην μάνα μου αρχινούσαμε από το καλοκαίρι, για να μαζέψουμε τα πράγματα για τα χειμαδιά. Η μάνα μου έπλεκε όλο κάλτσες, για το μαντρί, για το χειμαδιό. Από τέσσερα ζευγάρια μάλλινα, πέντε ζευγάρια κάλτσες τους δίνανε για το μαντρί και φανέλες και μετά αρχινούσαμε... υφαίναμε για τις κάπες. Μετά θέλαμε και για τα ζώα, για να σκεπάσουμε τα ζώα όταν φορτωνότανε. Σάσμες τα λέγαμε εμείς. Τα σκεπάζαμε όταν έβρεχε, γιατί είχαν ντορβάδες, είχαν μέσα πράγματα... και φτιάχναμε τέτοια για το καλοκαίρι. Φτιάχναμε και για το χειμώνα και ύστερα στην ντραστέλα με ...ντικάπρου πώς λέγεται, κυπρίνα στα ελληνικά; ... το τραγόμαλλο. Φτιάχναμε από τραγόμαλλο και αργαλειό και μετά στη ντραστέλα. Και μετά λέγαμε στον ράφτη να ξέρει γιατί τέτοιο καιρό θέλουμε να 'ρθείς να ράψεις την κάπα, την μικρή και το άλλο... πώς λεγότανε... ταμπάρε. Ταμπάρε η μεγάλη, για τον ύπνο η μεγάλη κάπα και η μικρή, το τυλιγάνο το είχαν στα πρόβατα, ήταν κοντό. ... Και καθόταν με την κάπα έτσι. Και ερχόταν οι ραφτάδες, κάναμε το στημόνι έτοιμο εμείς, το στημόνι για να ράψει ο ράφτης. Ο ράφτης... του δίναμε φαγητό καλό, γιατί έραβε, κι εμείς το βράδυ... τηγάνιζε η μάνα μου αυγά με λίγο βούτυρο κι εμείς κοιτούσαμε τα παιδιά μήπως μείνει λίγο φαγητό. Έτσι κάναμε. Κι ο ράφτης μας έβαζε να βάλουμε στην βελόνα το ράμμα αυτό που έραβε κι άντε «δοπ δοπ» ο ράφτης.» (Χ.Μ, ΣΥΝ.12, ΑΠ.45)

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

55. «cătúnă: 1) προσωρινή στρατοπεύδευση, προσωρινή κατάλυση,

πρόχειρος καταυλισμός, 2) μετακινούμενος κτηνοτροφικός καταυλισμός, 3) [ΕΔΩ] (συνεκδ.) ο κινητός εξοπλισμός μίας κτηνοτροφικής εγκατάστασης, 4) η οικοσκευή, ο κινητός εξοπλισμός ενός σπιτιού» (Δασούλας, 2013, σσ. 71-72).

56. «tiliġānu: μάλλινος υπενδύτης (έφερε κουκούλα και έφτανε στο ύψος των γονάτων)» (Δασούλας, 2013, σ. 215).

57. «sásmä: 1) [ΕΔΩ] κάλυμμα αλόγου, 2) υφαντό στρωσίδι με απλή ριγωτή διακόσμηση, 3) (μτφ.) τσόλι, φθαρμένο υφαντό ή ρούχο» (Δασούλας, 2013, σ. 190).

58. «hǎrǎre: μεγάλος σάκος που χρησιμοποιούνταν για τη μεταφορά (με υποζύγιο) του μαλλιού κατά την κουρά των προβάτων (χωρούσε μαλλί 50 προβάτων)» (Δασούλας, 2013, σ. 117).

59. «angónǎ: 1) (για εσωτερικούς χώρους οικοδομών) γωνία, η εσοχή που σχηματίζεται από δυο τεμνόμενες επιφάνειες, 2) (για τεμάχια γης) γωνία, η εσοχή που σχηματίζεται από δυο τεμνόμενες πλευρές, 3) (μτφ.) τεμάχιο γης ή κτίσμα μικρών διαστάσεων, 4) είδος παραλληλόγραμμου επιδαπέδιου σοφά που τοποθετείται κατά τρόπο ώστε οι δυο του πλευρές να γωνιάζουν με τους αντίστοιχους τοίχους του δωματίου (χρησιμοποιείται ως κρεβάτι, κάθισμα, και το εσωτερικό του ως χώρος αποθήκευσης ρουχισμού)» (Δασούλας, 2013, σ. 41).